Tukivoima-hanke rakentaa siltaa nuoruudesta aikuisuuteen

Nuoren täysi-ikäistyminen on palvelujärjestelmän näkökulmasta kriittinen käännekohta. Siirtymä nuorten palveluista aikuisten palveluihin ei ole pelkkä hallinnollinen muutos, vaan monelle nuorelle haavoittuva vaihe, jossa tuen katkeaminen on todellinen riski. Tukivoima-hankkeessa tähän nivelvaiheeseen on kehitetty uudenlainen, monialainen toimintamalli.

Nivelvaiheessa nuori tarvitsee rinnalla kulkijan, jonka puitteissa tuki voi olla myös konkreettista arjen asioissa auttamista.

–Siinä on suuri riski, että nuori putoaa kokonaan palveluiden ulkopuolelle, kuvaa sosiaaliohjaaja **Tiina Hyttinen**.

Palvelujärjestelmä muuttuu, mutta nuoren tarve ei

Täysi-ikäisyyden kynnyksellä moni asia muuttuu samanaikaisesti. Nuorten palvelut päättyvät, aikuisten palveluihin pääsy voi viivästyä ja vastuu arjesta kasvaa nopeasti. Samalla nuoren omat voimavarat eivät välttämättä ole vielä riittävät vastaamaan uusiin odotuksiin.

– Odotetaan itseohjautuvuutta ja pärjäävyyttä, mutta taidot ovat vielä kehitysvaiheessa, Hyttinen toteaa.

Erityisen haastava tilanne on niillä nuorilla, joilla on jo valmiiksi useita samanaikaisia haasteita, esimerkiksi mielenterveyden oireilua, päihteiden käyttöä, koulupudokkuutta tai heikot tukiverkostot. Pitkät odotusajat palveluihin voivat pahimmillaan katkaista tuen kokonaan juuri silloin, kun sitä eniten tarvittaisiin.

Tukivoima tuo tuen nivelvaiheeseen

Tukivoima-hanke on kolmen organisaation yhteistyönä toteutettava ESR-rahoitteinen kehittämishanke, jossa yhdistyvät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä järjestötoimijoiden osaaminen. Kohderyhmänä ovat 16–29-vuotiaat nuoret, erityisesti monipalveluasiakkaat.

Toiminnan ytimessä on matalan kynnyksen, nopeasti käynnistyvä tuki. Nuori voi ohjautua mukaan esimerkiksi oppilashuollosta, nuorisopsykiatriasta tai hakeutua itse.

– Mahdollisimman nopeasti ollaan yhteydessä nuoreen ja kartoitetaan kokonaistilanne, kuvaa sairaanhoitaja **Suvi Viksten**.

Työskentely on yksilöllistä ja joustavaa. Se voi sisältää 5–10 tapaamista, mutta myös yhteydenpitoa tapaamisten välillä. Tuki ulottuu arjen konkreettisiin tilanteisiin, joskus jopa kirjaimellisesti kädestä pitäen.

– Yksi lyhyt soitto saattaa jo helpottaa akuuttia tilannetta, Viksten kertoo.

Yksinäisyys ja epävarmuus kuormittavat nuoria

Nuorten tilanteissa korostuvat tietyt toistuvat teemat. Yksi keskeisimmistä on yksinäisyys.

– Moni kokee yksinäisyyttä eikä tiedä, miten siihen voisi vaikuttaa, Viksten sanoo.

Sosiaalisten suhteiden puute, epävarmuus omasta kelpaavuudesta ja vaikeus rakentaa uusia kontakteja heijastuvat laajasti hyvinvointiin. Samalla nuoria kuormittaa taloudellinen epävarmuus.

– Huoli taloudellisesta pärjäämisestä on todella toistuva teema, Hyttinen toteaa.

Tulevaisuus voi näyttäytyä epävarmana tai jopa toivottomana, mikä heikentää motivaatiota hakea apua tai sitoutua palveluihin.

Monialaisuus tuo toimintaan vaikuttavuutta

Tukivoiman keskeinen vahvuus on eri toimijoiden tiivis yhteistyö. Nuori ei joudu asioimaan erikseen sosiaali- ja terveyspalveluissa tai järjestöissä, vaan tuki rakentuu yhteisen työskentelyn kautta.

– Nuorella on käytettävissään hankkeen koko ammattilaisverkoston osaaminen, Hyttinen kuvaa.

Yhteistyö mahdollistaa nopean reagoinnin ja kokonaisvaltaisemman tilannekuvan. Samalla palveluihin kiinnittyminen helpottuu, kun työntekijä voi tarvittaessa saattaa nuoren eteenpäin. Luottamuksen rakentaminen on keskeistä. Työskentely perustuu siihen, että nuori määrittelee itse tavoitteensa.

– Tärkeää on, että nuori kokee nämä tavoitteet omiksi asioikseen, eikä niitä sanoiteta esimerkiksi meidän toimesta, Viksten painottaa.

Pienet muutokset kertovat uudesta suunnasta

Muutokset nuoren tilanteessa näkyvät usein pieninä mutta merkityksellisinä askelina. Passiivisuus väistyy vähitellen aktiivisemman toimijuuden tieltä, kun nuori alkaa itse hoitaa asioitaan ja ehdottaa ratkaisuja.

Kyky vaikuttaa omaan tilanteeseen vahvistaa pystyvyyden tunnetta ja luo pohjaa pidemmälle muutokselle. Samalla voidaan ehkäistä raskaampien palveluiden tarvetta.

– On ollut tilanteita, joissa nuori ei ole enää tarvinnut erikoissairaanhoitoa oikea-aikaisen tuen ansiosta, Viksten kertoo.

Kohti pysyviä ratkaisuja

Tukivoima-hankkeessa kehitetään niin sanottua hybridimallia, jossa sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä järjestötoimijoiden yhteistyö on tiivistä ja joustavaa. Tavoitteena on juurruttaa toimivia käytäntöjä pysyviksi rakenteiksi.

– Jotain työskentelymuotoja varmasti jää elämään Tukivoima-hankkeen jälkeenkin, Hyttinen arvioi.

Nuoren nivelvaiheeseen kannattaa todellakin panostaa, sillä varhainen, saavutettava ja nuoren tarpeista lähtevä tuki voi ratkaista sen, jatkuuko polku kohti eheää aikuisuutta vai katkeaako se.

Monialainen yhteistyö tuo nuoren ympärille laajemman tukiverkon ja helpottaa palveluihin kiinnittymistä.

TUKIVOIMA-HANKE LYHYESTI

Tukivoima on Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) rahoittama yhteishanke, jota toteuttavat TampereMission, Diakonissalaitos ja Pirkanmaan hyvinvointialue.

Hanke on käynnistynyt Pirkanmaalla tunnistetusta tarpeesta vahvistaa tukea nuorille, joilla on kuormittava elämäntilanne, useita samanaikaisia palvelutarpeita sekä vaikeuksia selviytyä pirstaleisessa palvelujärjestelmässä.

Taustalla on havainto siitä, että nuorten palveluissa esiintyy katveita ja katkoksia erityisesti siirtymävaiheissa. Palvelupolut voivat olla monimutkaisia, eikä nuori välttämättä selviä niissä ilman rinnalla kulkijaa. Lisäksi tukea ei aina saada riittävän varhaisessa vaiheessa.

Tukivoiman tavoitteena on vastata näihin haasteisiin kehittämällä matalan kynnyksen, nopeasti käynnistyvää ja monialaista tukea, joka vahvistaa nuorten kiinnittymistä palveluihin erityisesti nivelvaiheessa nuoruudesta aikuisuuteen.

Hankesivut:
www.pirha.fi/tietoa-meista/projektit/tukivoima-hanke

Euroopan unionin osarahoittama

Pirkanmaan hyvinvointialue